Region Stockholm

8

Yttrande över motion 2018:10 av Tara Twana (S) om att alla kvinnor har nytta av mammografi

VKN 2019-0009

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Regionalt cancercentrum Stockholm Gotland
Lena Sharp

TJÄNSTEUTLÅTANDE VKN 2019-0009

Vårdens
kunskapsstyrningsnämnd

Yttrande över motion 2018:10 av Tara Twana (S) om att alla kvinnor har nytta av mammografi

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att vårdens kunskapsstyrningsnämnd ska yttra sig över motion 2018:10 om att alla kvinnor har nytta av mammografi. I motionen föreslår Tara Twana (S) att förutsättningarna för att ge kvinnor som är äldre än 74 år möjlighet till gratis mammografiundersökning utreds.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2018:10 av Tara Twana.

Förslag till beslut

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutar

att till regionstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Region Stockholm följer Socialstyrelsens rekommendation att erbjuda screening för bröstcancer med mammografi för kvinnor mellan 40–74 år. I de flesta länder som erbjuder mammografiscreening slutar screeningen vid 69 års ålder och någon diskussion förs inte heller om att höja till den övre åldersgräns om 74 år som Socialstyrelsen rekommenderar.

Socialstyrelsen skriver i sin rekommendation från 2013 följande: ”Avgörande för rekommendationen är att screeningprogrammet sänker dödligheten med 16–25 procent.” samt att ”Åldersgruppen 40–74 år är vald

utifrån tillgängligt vetenskapligt underlag. Det finns inga studier av screeningprogram för kvinnor under 40 år eller över 74 år och därmed inte heller någon bild av hälsovinster eller risker".

Att kalla kvinnor över 74 år till avgiftsfri mammografi som det saknas vetenskapligt stöd för skulle därmed vara oetiskt. I och med att Sverige har haft screening för bröstcancer i 30 år finns idag inte heller kvinnor över 74 års ålder som inte tidigare har omfattats av screening och därmed finns inte möjlighet att värdera effekten av screening vid en jämförelse mellan en studie- och kontrollgrupp.

Överväganden
Finns det ett tilläggsvärde av att fortsätta bjuda in kvinnor ytterligare fem eller 10 år (efter 74 års ålder)? Värdet av screening mellan 70 och 74 år är lägre än för yngre kvinnor så tilläggsvärdet är sannolikt väldigt litet. Vad gäller prevalensen av bröstcancer ses också en djup nedgång när screeningen avslutas. Nedgången beror på att de flesta kvinnor redan har fått sin cancer diagnosticerad och det är bara de som insjuknar i mycket hög ålder som kvarstår. För att kunna värdera ett eventuellt tilläggsvärde i gruppen kvinnor äldre än 74 år skulle därför enormt stora grupper av kvinnor behöva undersökas i flera länder samtidigt under många år.

Socialstyrelsen kommer således inte att inom en överskådlig framtid kunna inhämta vetenskapligt stöd för att kunna rekommendera allmän screening för kvinnor äldre än 74 år. I stället ska kvinnor (och män) rekommenderas att söka sjukvård om de känner en knuta i bröstet. Region Stockholms satsning på Bröstcentrum samt införandet av standardiserade vårdförlopp för bröstcancer är dock viktiga insatser som redan görs för att uppnå en mer jämlik vård och som också kommer kvinnor äldre än 74 år till del.

En ytterligare viktig insats inom bröstcancerscreening som nu är beslutad av hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Stockholm är ett pilotprojekt kring individualiserad screening utifrån bröstcancerrisk. Genom en sammanvägning av genetiska faktorer, noggrann analys av mammografibilder och selekterade livstilfaktorer kan den individuella risken för bröstcancer identifieras och framtida screeningrekommendationer kan därmed komma att förändras.

Ekonomiska konsekvenser
Vårdens kunskapsstyrningsnämnds yttrande över motion 2018:10 innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Då inget vetenskapligt underlag finns för mammografi för kvinnor över 74 år ses inga patientsäkerhetsrisker med nämndens yttrande.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Pågående åtgärder som införandet av Bröstcentrum samt standardiserade vårdförlopp för bröstcancer bedöms öka jämlikhet och jämställdhet inom området. Nyligen beslutade åtgärder (HSN 2018-0531) som pilotprojekt för lungcancerscreening i samband med mammografi samt individualiserad mammografi är ytterligare åtgärder som bedöms öka jämlikheten.

Miljökonsekvenser
Nämndens yttrande över motion 2018:10 innebär inga miljökonsekvenser.

Administrativa konsekvenser
Nämndens yttrande över motion 2018:10 innebär inga administrativa konsekvenser.

Magnus Thyberg
Tf. biträdande hälso- och sjukvårdsdirektör

Lena Sharp
Tf. avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

MOTION
2018-02-13

Ankom
Stockholms läns landsting
2018 -02- 13
Dnr LS 2018-0272

2018:10

Motion av Tara Twana (S) om att alla kvinnor har nytta av mammografi

Idag kallas inga kvinnor som är äldre än 74 år till mammografi. Ändå visar statistiken att var femte kvinna som får bröstcancer är 75 år eller äldre.

Betyder det att äldre kvinnors liv är mindre värda? I vårt land som strävar efter en jämlik sjukvård för alla är det självklart att även denna målgrupp måste få tillgång till gratis screening. Jag menar att detta är något som Stockholms läns landsting borde införa snarast.

Socialstyrelsen rekommenderar att kvinnor mellan 40 och 74 år genomgår mammografi. Enligt myndigheten saknas däremot forskning om hur verksam undersökningen är för kvinnor som är 75 år och äldre. Men många läkare menar att kvinnor över 74 inte skiljer sig funktionellt från kvinnor mellan 65 och 74. Det finns även amerikansk forskning som visar att mammografi är effektivt även för äldre kvinnor.
I Sverige får vi en allt äldre och friskare befolkning. En kvinna som är 75 år förväntas idag kunna leva i genomsnitt tolv år till.

Många typer av cancer blir mer frekventa med åldern, det gäller även bröstcancer. Genomsnittsåldern vid diagnos är 60 år. Mammografi gör att man kan upptäcka bröstcancer tidigare och det leder till mindre lidande och att allt fler kan botas. Screening är alltså lika viktigt för äldre kvinnor.

I Sverige finns nästan 500 000 kvinnor som fyllt 75 år. Alla ska ha rätt till mammografi oavsett ålder, att ha åldersgränser i screeningprogram är diskriminerande.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna fullmäktige att besluta

att föreslå landstingsfullmäktige att ge hälso-och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda förutsättningar för att mammografi till kvinnor som är äldre än 74 år möjlighet till gratis undersökningar.

Stockholm den 13 februari 2018

Tara Twana (S)

STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING
HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDEN
2018 -12- 12
Dnr VKN 2019-0009

Stockholms läns landsting

REMISS
2018-12-12

LS 2018-0272

Rotel V – Vårdutvecklingsroteln

Vård- och kunskapsstyrningsnämnden

Ärende:

Remiss - Motion 2018:10 av Tara Twana (S) om att alla kvinnor har nytta av mammografi

---

Yttrande från berörd nämnd/styrelse senast: **2019-03-05**

Handläggare: **Lisbeth Friman**

Yttranden skickas till landstingsstyrelsens förvaltnings registrator:

E-post: registrator.lsf@sll.se

Adress:
Landstingsstyrelsens förvaltning
Registraturen
Box 22550
104 22 Stockholm

Internadress:
Landstingsstyrelsens förvaltning, Registraturen, Landstingshuset